

tenak, hala nola Eusko-Ikaskuntza eta Euskaltzaindia, atzo, eta Uda-ko Euskal Unibertsitatea. Ikastolen Federazioa, UZEI, HASI alder-*dia* edo *Jakin* aldizkari hau, gaur. Baina ez dira asko beti ikuspegi horretatik jokatzeko direnak: Nor geure txokoan gelditzea errazago iduritzen zaigu alabaina bakoitzari; su Bilbon edo Donostian, ni Iruñean edo Baionan eta hura Gasteizen edo Atarratzen.

Horrela dugu geuk gure Herria zatitzen eta puskatzen. Herri-aren aldeko zinezko deiak eta egiazko egintzak, eguneroko erabakietatik ezagutzen ditugu. Eta iparralde honetatik ikusi-ta, ez dirudi erabaki honik Euskal Herri osoa gogoan harturik hartzen direnik beti.

Gaurkoan puntu bat bakarrik nahi nuke aipatu: hau da, komunikabideen problema. Denok dakigu zein garrantzi duten komunikabideek Herri baten eguneroko bizian eta, beraz, Herri horren batasunean. Gaur arte, bai Iparrean, bai Hegoan, egunkari, irrati, telebista denak estatu arrotzen eskutan genituen euskaldunok. Baina orain, Hegoaldean, tresna horik azkenean herritarren eskuetara heldzen badira, jakin nahi genuke jakin Euskal Herri osoaren zerbitzuko jartzen ahalko diren, arrotzek gure artean jarri mugak gaudituz, ala muga horien barietatean, eta muga horik geuk euskaldunok finkatuz, jokatuko diren oraino gure homunikabideak.

Aitor dezagun, azken hilabete hauetan ikusi ditugunek ez digutela itxaropen handirik ematen. Agian, ordu deno ohartuko gara baitezpadako dugula denok elkarrekin gure arteko, muga zaharrak gainditzea, edo muga berririk ez jartzea bederen. ■ *Piarres Xarritton.*

Euskara Gernikako inguruetan (1938)

Jakin-en 5. alean (81-82 orrialdeetan) pitxi bat eman zigun Joseba Intxaustik, 1938ko giroan euskararen zapalketaren agerpe-tzat. Hizkuntz politikari dagozkion hala-moduzko albisteak eskatzen zizkigun Intxaustik. Hona hemen nik aurkitutako perla bat:

Monseñor don José D. de Iturraran y Urquizu. Gernika (Vizcaya).—Saluda al Señor Cura de Rigoitia y le participa que desde esta fecha queda prohibido predicar en vascuence en esa Iglesia y solamente se autoriza hacerlo en vascuence durante diez minutos para resumir lo antes expuesto, y predicado en español. Tenga la bondad de dar este aviso al señor Cura de Morga. 31-3-38.

Txarteltxo batetan, eskuz idatzia agertzen da agindu hau. Nire osaba Antonio Rementeria zen orduan Errigoitiko Parroko Jauna eta haren paper zahar artean aurkitu nuen txarteltxo hau, eta erlikia bezala gorde nuen noiz edo noiz argitarara emateko asmoz.

Iturraran Jauna, Gernikako Parrokoa zen urte haietan, Bermeotik 1914ean etorrita. Markinarra zen, eta euskaraz sermolari ospetsua hemengo inguruetan. Beldurrez ala gogoz idatziko zuen Iturraranek agindu hau?

Hiru urte geroago, Errigoitin egon nintzen osabaren etxean latina ikasten. Zortzietako Mezan bakarrik egiten zen sermoia euskaraz, eta egindua errespetatuz, labur-labur. Gero, beluko Mezan, erdaraz egiten zen sermoia. Hura zen euskararen egoera larria! ■ *Jose A. Arana Martija.*

«Irudi ona» eta laguntza

Bizkaiko Aurrezki Kutxak bidalirik, «1978.eko kultural egitarauaren aurrerapena» jaso dut. 8 saileko aurreprograma: Temas Vizcaínos, Txisturako musika-lanen konposaketaren txapelketa, euskal abesbatz doinuen sorketarako II. Leiaketa, Felipe Arrese-Beitia olerki sariketa, Bitor Garitaonaindia antzerki saria, eta gero Bckak, arte sorkuntzarako eta ikasketa zientifiko eta teknikoetarako bereziki.

Ekintza hauetariko batzu, lehendik datozenak dira. Berriak, beste batzu. Hauetan eta haietan, bistakoa da berrikuntz aire bat debilela tartean. Asko pozten gaitu kulturarako eta batipat euskal kulturarako eskaintzen den diru horrek, ez da zalantzarik.

Programa honen aurrean, edo, hobe, programa hau dela atxakia, laguntza mota honen hauiaz pentsatzen hasia naiz.

Nork ez daki Aurrezki Kutxak ez direla kulturgintzarako sortu? Ez da hau haien lehen eginkizuna, beraz. Noski esetz. Hala ere, herritik zuzenki bizi direnez, herriari begirako kulturazko zertxobait egitera beharturik aurkitzen bide dira. Hala sentitzen dute erlazio hori. Eta euskaltzaletasuna areagotu den aldi honetan, makina bat gauza aldatu da finantz etxe eta bestelako zenbaitetan. Errazago lortzen dugu gaur haiengandik laguntasuna. Ekintza ederrik aurrera eramatea ere posible izan da.

Ez dago ukatzerik: Aurrezki Kutxa bakoitza, Bankuak, zerbait egin nahirik dabilta euskal kulturari dagokionez. Orain hasten dira batzu, azken orduan; aurreko bideari jarraituz, areago doaz beste batzu. «Irudi ona»ren problema. Baina hori haien problema da. Gurea, bestelakoa da. Askoz sakonagoa. Euskal kulturaren premiak hondogabeak bait dira. Honetantxe dator problema: haien eta gure interesak nola lotu? «Irudi ona»ren atzetik doazelako. Publizitate saileko laguntza eman nahi badute soilki, euskal kultura seriotan hartu ez duten seinalea. Euskal kulturarekiko laguntzak, azalekoa ez beste dena izan behar du: sakona, funtsezkoa, egiturala, oinharri-oinharrikoa.